

Kohti maailmanluokan innovaatioekologiaa

För en innovationseksologi av världsklass

Globalisaation keskeisiä ilmenemismuotoja ovat innovaatiovetoinen talouskasvu ja suurten kaupunkien merkityksen lisääntyminen. Suomen kansantalouden menestystarina 1990-luvun jälkipuoliskolla on nähty jopa malliesimerkkinä siitä, miten pieni ja syrjäinen maa kykenee hyötymään maailmanlaajuisten markkinoiden kasvusta panostamalla tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Laman jälkeisen kauden talouskasvu on ollut suurissa yliopistokaupungeissa selvästi voimakkaampaa kuin muualla maassa. Kulunut vertaus Helsingin seudusta kansantalouden veturina pitää paikkaansa. Myös Tampereen ja Oulun seudut kasvoivat vahvasti, ja myös Turun seutu ylitti keskimääräisen kasvuvauhdin. Nämä neljä kaupunkiseutua tuottavat jo puolet Suomen bruttokansantuotteesta.

2000-luvun alkuvuosina kehityskuva on kuitenkin muuttunut. Talouskasvu on ollut hitaampaa ja se on perustunut lähinnä kotimaiseen kysyntään ja Venäjän vientiin. Suurten kaupunkiseutujen rooli on ollut edellistä kautta vähäisempi. Tämä on heijastunut myös väestönkehitykseen. Helsingin seudun kotimainen muuttovoitto, joka supistui vuonna 2003 lähes olemattomaksi, on kuitenkin kääntynyt taas nousuun.

Till globaliseringens främsta uttrycksformer hör en innovationsdriven ekonomisk tillväxt och en växande roll för de stora städerna. Den finländska nationalekonomins framgångar under senare hälften av 1990-talet har setts som ett typexempel på hur ett litet och avsides land förmår dra nytta av den globala marknadstillväxten genom att satsa på forskning och produktutveckling.

I våra största universitetsstäder har den ekonomiska tillväxten efter 90-talets recession varit klart starkare än på andra håll i landet. Den slitna liknelsen om Helsingforsregionen som en motor för nationalekonomin håller streck. Likaså växte Tammerfors och Uleåborgs regioners snabbt, och även Åboregionen låg ovanför tillväxtgenomsnittet. Dessa fyra stadsregioner producerar redan över hälften av Finlands bruttonationalprodukt.

Men under första hälften av 2000-talet förändrades bilden. Ekonomin växte långsammare och vilade främst på inhemsk efterfrågan och export till Ryssland. De stora stadsregionernas roll minskade. Detta avspeglade sig också på befolkningsutvecklingen. Men Helsingforsregionens inhemska flyttöverskott, som år 2003 var nästan obefintligt, har ändå börjat öka igen.

Oliko kysymys normaalista aaltoliikkeestä, vai onko innovaatiovetoinen talous irrottautunut kaupunkien kahleista? Tämän Kvartin kirjoittajien näkemyksen mukaan paikan merkitys on päinvastoin edelleen lisääntymässä. Tiedon luomisen maantiede ja innovaatioekologian käsitteet ovat nyt keskeisiä kiinnostuksen ja kansainvälisen tutkimuksen kohteita. Uudet asiat syntyvät todennäköisimmin paikoissa, joissa on runsaasti ihmisiä tekemässä riittävän erilaisia asioita, kuten Markku Sotarauta ja Richard Lester toteavat oheisessa artikkelissaan. Aivan erityisen keskeinen on tällöin yliopistojen rooli. Parhaimmillaan ne eivät rajoitu vain uuden tiedon tuottamiseen, vaan houkuttelevat myös uutta tietoa ja osaamista muualta.

Helsingin seudun päättäjät ovat asettaneet visioksi kehittyä maailmanluokan innovaatio- ja liiketoimintaympäristöksi, joka perustuu taiteen, tieteen ja oppimiskyvyn muodostamaan luovaan voimaan. Vision suuntaan edetään kumppanuuteen perustuvan yhteistyön avulla. Viime vuonna valmistunut seudun toimijoiden yhteinen innovaatiostrategia sisältää 26 toimenpidettä, joiden toteutus on hyvässä vauhdissa.

Innovaatioekologian ja innovatiivisen miljööän lähestymistavat korostavat kaupunkiseudun yleisen vetovoimaisuuden merkitystä. Luova kaupunki tarvitsee ennen kaikkea luovia yksilöitä. Helsingin kyky vetää puoleensa ”fiksua tyyppejä” myös maailmalta nousee keskeiseksi kysymykseksi. Kaupungin on syytä olla erityisen hyvä asumisen, palveluiden, monipuolisen kulttuuri- ja tapahtumatarjonnan sekä kosmopoliittisen ilmiön suhteen, koska sen on samalla kyettävä kompensoimaan syrjäisen sijainnin, ankaran ilmaston ja korkeiden elinkustannusten aiheuttamat haitat. Elinkeinpolitiikan tehtäväkenttä laajenee näin kattamaan kaikkia niitä alueita, joilla luodaan viihtyisää ja elämyksellistä kaupunkia.

Tutkijat ovat luetteloineet innovaatiokykyisen kaupungin tunnusmerkkejä: huippuyliopistot, kansainväliset tutkimuslaitokset, vilkas ja monipuolinen kulttuurielämä, houkutteleva kaupunkikeskusta, maailman-

Handlade det om normal fluktuation, eller har den innovationsdrivna ekonomin lösgjort sig från städernas fjättrar? Enligt skribenterna i föreliggande Kvartti håller platsens, ställets betydelse snarast på att öka. Idag står kunskapskapandets geografi och begreppet innovationsekologi i fokus för internationell uppmärksamhet och forskning. Nyheter föds sannolikast på ställen där det finns mycket folk som gör tillräckligt olika saker, såsom Markku Sotarauta och Richard Lester konstaterar i sin artikel. En alldeles särskild roll i sammanhanget har högskolorna. Som allra bäst begränsar sig dessas roll inte enbart till kunskapsalstring, utan de drar också till sig nytt kunnande från andra håll.

Beslutsfattarna i Helsingforsregionen har uppställt målet att utvecklas till en innovations- och affärsmiljö av världsklass baserad på den skapande kraften i konst, vetenskap och inlärningsförmåga. Vägen mot visionen går genom samarbete genom partnerskap. Den gemensamma innovationsstrategi regionens aktörer formulerade år 2005 innehåller 26 åtgärder, som med god fart håller på att vidtas.

Approacherna innovationsteknologi och innovativ miljö betonar betydelsen av stadsregionens allmänna dragningskraft. En kreativ stad behöver framför allt kreativa individer. Helsingfors förmåga att dra till sig fiffigt folk även utomlands ifrån blir en viktig fråga. Eftersom staden måste ha någonting extra att komma med för att uppväga sitt avsides läge, sitt hårda klimat och sina höga levnadskostnader måste den vara särskilt bra på boende, service, kultur- och evenemangsutbud och på kosmopolitisk atmosfär. Näringspolitikens verksamhetsfält bör alltså täcka alla de sfärer som gör staden trivsamt och upplevelserik.

Forskarna har räknat upp kännetecknen för en innovationsbenägen stad: topphögskolor, internationella forskningsanstalter, livligt och mångsidigt kulturliv, lockande stadskärna, företagstjänster av världsklass, företagarganda, tillgänglighet på finansiering. Men väsentligast är växelverkan aktörer emellan, där förtroen-

luokkaa olevat yrityspalvelut, yrittäjyyden ilmapiiri, rahoituksen saatavuus. Olennaisinta on kuitenkin vuorovaikutuksen laatu, jossa puolestaan korostuu luottamuksen merkitys. Tämä on toistaiseksi ollut Suomen erityinen vahvuus ja menestystekijä, jota on syytä vaalia myös jatkossa.

Helsingin kaupungin roolina on rohkaista, kannustaa ja tukea eri toimijoiden yhteistoimintaa koko kaupunkiseudun tasolla. Yliopistojen, korkeakoulujen, elinkeinoelämän, pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Uudenmaan liiton yhteinen kehitysyhtiö Culminatum Ltd Oy toimii puolueettomana hankealustana osapuolten yhteisille toimille sekä tietointensiivisten klustereiden että koko innovaatioympäristön kehittämiseksi. Yhtiön rooli pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisen elinkeinopolitiikan käytännön toteuttajana tulee jatkossa vahvistumaan.

Forum Virium Helsinki tarjoaa hyvän esimerkin kaupungin roolista katalysaattorina. Kysymyksessä on tieto- ja viestintätekniikan, media-alan ja sisällöntuotannon edustajista koostuva yritysyryhmä, joka on sitoutunut yhdessä kehittämään uusia tuotteita ja palveluja tavoitteena kansainväliset läpimurrot. Helsingin kaupunki tukee yritysyryhmän koordinoituyksikköä, joka seuloa kehitysideoista yhteishankkeita. Tämä yritysveltoinen avoimeen innovaatioympäristöön perustuva hankekokonaisuus antaa myös kaupungin hallintokunnille tilaisuuden kytkeytyä maailmanluokan kehityshankkeisiin. Forum Virium Helsingin toivotaan vetävän puoleensa myös kansainvälisten yritysten tutkimus- ja tuotekehitysyksiköitä. Tavoitteena on, että Keski-Pasila alueesta muodostuu tulevaisuudessa merkittävä digitaalisen median ja sisältötuotannon keskittymä.

Tulevaa Keski-Pasilaa. | Mellersta Böle i framtiden.

de är en viktig del. Detta har hittills varit en styrka och framgångsfaktor för Finland, en faktor som vi bör omhulda även i framtiden.

Helsingfors stads roll är att uppmuntra, sporra och stöda samarbetet mellan olika aktörer inom hela regionen. Culminatum Ltd Oy, ett gemensamt utvecklingsbolag för högskolorna, näringslivet och städerna i Huvudstadsregionen och för Nylands Förbund, verkar som ett neutralt projektunderlag för de regionala parternas gemensamma åtgärder för att utveckla de kunskapsintensiva klustren och hela innovationsmiljön. Bolagets roll som praktisk utförare av en gemensam näringspolitik för Huvudstadsregionens städer kommer att stärkas i framtiden.

Forum Virium Helsinki utgör ett gott exempel på stadens roll som katalysator. Det handlar om en grupp företag inom informations- och kommunikationsteknologi, media och informationsproduktion som förbundit sig att tillsammans utveckla nya produkter och tjänster i syfte att göra internationella genombrott. Helsingfors stad stöder företagsgruppens koordineringsenhet, som sällar fram samprojekt ur utvecklingsförslagen. Denna företagsdrivna projekthelhet, som bygger på en öppen innovationsmiljö, ger även stadens förvaltningar möjlighet att

koppla upp sig på utvecklingsprojekt av världsklass. Förhoppningen är att Forum Virium Helsinki skall dra till sig forsknings- och utvecklingsenheter även från internationella företag. Målet är att i framtiden göra Mellersta Böle till en viktig anhopning av digitalmedia och informationsproduktion.

Om och när vi i Helsingfors blir en innovativ miljö av världsklass är det skäl att vara internationellt på topp också som tillämpare av forskningen i ämnet.

Jos ja kun Helsinki aikoo tulla maailmanluokan innovaatioympäristöksi, sen on syytä olla kansainvälistä kärkeä myös alan tutkimuksen soveltajana. Tämä taas voi onnistua vain panostamalla myös itse tutkimukseen. Kaupunkitutkimuksen yhdeksän professuuria ovat hyvä ensimmäinen askel tähän suuntaan, mutta innovaatioekologia tutkimus on syytä nostaa seuraavan Helsingin kaupungin tutkimusohjelman yhdeksi painopisteeksi.

Eero Holstila
Helsingin kaupungin elinkeinojohtaja
vieraileva päätoimittaja

Detta lyckas enbart genom att satsa även på just forskning. De nio professurerna i stadsforskning är ett lyckat första steg i denna riktning. Nu är det viktigt att slå fast forskningen i innovationsteknologi som en av betoningarna i Helsingfors stads forskningsprogram.

Eero Holstila
näringslivsdirektör vid Helsingfors stad
gästande chefredaktör